

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 6 lutego 2018 r.

Poz. 620

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR PNIK-I.4102.48.2017 WOJEWODY ŁÓDZKIEGO

z dnia 31 stycznia 2018 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744; z 2017 r. poz. 1389 i 2495) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy „Józefa Biedala” położonej w mieście Wieluń nadaje się nazwę: „Jana Stanki”.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, zwana dalej ustawą.

Na podstawie art. 1 ustawy nazwy m.in. dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm albo inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy m.in. dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny albo propagujące taki ustrój w inny sposób, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, zobowiązany był zmienić w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Termin ten upłynął z dniem 2 września 2017 r. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego wojewoda w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin dla organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego wydaje zarządzenie zastępcze nadając nową nazwę drodze, ulicy, itd.

W związku z upływem terminu wyznaczonego dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy i nie dokonania zmiany nazwy ulicy „Józefa Biedala” w mieście Wieluń, którą Wojewoda Łódzki uznaje za naruszającą dyspozycję art. 1 ustawy, wszczęto procedurę w sprawie nadania nowej nazwy tej ulicy. Pismem z dnia 13 listopada 2017 r. znak: BW-I.020.104.2017 wystąpiono do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy ulicy „Józefa Biedala”, z art. 1 ustawy.

Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu dnia 25 stycznia 2018 r. wydał pisemną opinię, znak: BUW-940-10(4)/18, w której potwierdził niezgodność nazwy ulicy „Józefa Biedala” z ustawą.

Z ww. opinii wynika, że cyt. „*Józef Biedal (1912-1945) był żołnierzem Służby Zwycięstwu Polski - Związku Walki Zbrojnej - Armii Krajowej, po dezercji z AK - twórcą i dowódcą organizacji konspiracyjnej Związek Walki Podziemnej, po zakończeniu II wojny światowej - funkcjonariuszem Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Wieluniu.*

Urodził się w Dzietrzkowicach w dniu 6 października 1912 r. Kształcił się m.in. w gimnazjum w Wieluniu i Szkole Podchorążych Piechoty w Bydgoszczy. Służył jako zawodowy żołnierz w 27 Pułku Piechoty w Częstochowie. Po zakończeniu wojny obronnej w 1939 r. powrócił do rodzinnej wsi, gdzie tworzył lokalne struktury konspiracyjnej Tajnej Organizacji Wojskowej. W momencie powstania na terenie powiatu wieluńskiego struktur Służby Zwycięstwu Polski Biedal podporządkował się im wraz ze swoją organizacją. W strukturach SZP pełnił funkcję zastępcy komendanta obwodu wieluńskiego, kierował również dywersją i sabotażem. Po przekształceniu SZP w Związek Walki Zbrojnej wciąż był zastępcą komendanta obwodu, a także kierował miejscową komórką Związku Odwetu, prowadząc m.in. akcje przeciwko niemieckim transportom kolejowym. Po częściowej dekonspiracji pod koniec 1941 r. został skierowany do pracy wywiadowczej na terenie Opolszczyzny (rejon Kluczborka, Wołczyna, Namysłowa). W marcu 1942 r. zdezerterował z szeregów AK i stworzył własną organizację wojskowo – polityczną pod nazwą Związek Walki Podziemnej.

Decyzja Biedala o powołaniu nowej struktury miała być protestem przeciwko opanowaniu wieluńskich struktur podziemia przez byłych członków Narodowej Organizacji Wojskowej. ZWP był organizacją lewicową o profilu politycznym zbliżonym do radykalnego ruchu ludowego. Działał głównie na terenie gmin położonych w zachodniej części powiatu wieluńskiego. Podejmował nieudane próby kontaktu z partyzantką komunistyczną (Gwardią Ludową - Armią Ludową) funkcjonującą na terenie Generalnego Gubernatorstwa.

Po zakończeniu wojny część członków ZWP wraz z jego przywódcą J. Biedalem podjęła pracę w Powiatowym Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Wieluniu i wstąpiła w szeregi komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej. W PUBP Biedal został kierownikiem referatu śledczego. Ścisłe współpracował z kierownikiem urzędu przy przeprowadzaniu aresztowań przeciwników politycznych nowej władzy i członków podziemia niepodległościowego oraz w rozpracowywaniu struktur konspiracji antykomunistycznej. 1 czerwca 1945 r. na sali kina „Wolność” w Wieluniu Biedal demonstracyjnie ujawnił przed władzami komunistycznymi swoją organizację z okresu okupacji niemieckiej. Podczas uroczystości, w której brali udział m. in. wojewoda łódzki i szef Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi, Biedal wygłosił referat dotyczący działalności swojej grupy, w którym podkreślał „zdradziecką” rolę AK i swoje odejście z tej organizacji. Wracając z kina „Wolność”, po zakończeniu akademii, został zastrzelony.

Śmierć Biedala władze wykorzystały w sposób propagandowy. Z inicjatyw władz lokalnych i sowieckiej komendantury wojennej miasta urządzono manifestacyjny pogrzeb z udziałem wojska, MO i UB zakończony wiecem politycznym, na którym mowy wygłaszali: starosta, sowiecki komendant wojenny Wielunia oraz zastępca kierownika miejscowego PUBP. Na terenie miasta rozmieszczono nekrologi i odezwę partii tzw. Bloku Demokratycznego, w których o zabójstwo oskarżano „morderców spod znaku AK i NSZ”. Według obecnego stanu badań nie ma dowodów na to, by za śmierć Biedala odpowiedzialni byli członkowie podziemia niepodległościowego.

Według art. 1 ust. 1 ustawy nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Jednocześnie jak stanowi art. 1 ust. 2 ustawy - za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 979).

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Józefa Biedala stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postać upamiętnia. Tym samym sama nazwa ma charakter propagujący komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy”.

W związku z powyższym, z uwagi na treść art. 6 ust. 2 i 3 ustawy Wojewoda Łódzki uznał za zasadne wydanie zarządzenia zastępczego nadającego ulicy „Józefa Biedała” nazwę „Jana Stanki”.

Jan Stanko (ur. w 1430 r. we Wrocławiu, zm. w 1493 r. w Krakowie).

Średniowieczny przyrodnik, przyrodoznawca, teolog i lekarz, znany również jako *Johannes Stanconis*. Pochodził z Lubina na Dolnym Śląsku. W 1447 roku uzyskał tytuł magistra na Wydziale Sztuk Wyzwolonych Uniwersytetu Lipskiego. Prawdopodobnie na którymś z uniwersytetów włoskich odbył studia medyczne. Był lekarzem nadwornym króla Kazimierza Jagiellończyka.

W 1461 roku uzyskał prowizję na kanonię w kapitule kolegiackiej w Wieluniu. Ok. 1472 roku przeprowadził skomplikowaną operację Jana Długosza. Była to pierwsza przeprowadzona w Polsce operacja, o której zachowała się wiadomość źródłowa.

W latach 1465-72 opracował słownik przyrodniczy *Antibolomenun* lub *Antidotarium*. Opracowanie to zawiera 20 tys. haseł w językach łacińskim, polskim, niemieckim i czeskim. Dzieło Stanki stanowiło przez długie lata najpełniejszy spis gatunków roślin i zwierząt w Europie, a wiele z podanych przez niego określeń stosuje w medycynie do dziś.

Antidotarium przez długi czas pozostawało w rękopisie, część botaniczna dzieła została opracowana i wydana przez Józefa Rostafińskiego dopiero w 1900 roku.

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega wątpliwości, iż Jan Stanko, jako jeden z najwybitniejszych średniowiecznych polskich uczonych zasługuje na upamiętnienie.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 i 2232) pouczam, że na zarządzenie zastępcze Gminie Wieluń przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem Wojewody Łódzkiego, z zastrzeżeniem wynikającym z art. 6c ustawy.

Wojewoda Łódzki

Zbigniew Rau

Otrzymują:

1. Prezes Rady Ministrów
2. Rada Miejska w Wieluniu
3. Burmistrz Wielunia
4. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
5. Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu